

Debreceni Egyetem
Állam- és
Jogtudományi Kar
Praetor Szakkollégium

A JOG TUDOMÁNYA, A MINDENNAPOK JOGA V.

KONFERENCIAKÖTET

DE Praetor Szakkollégium
Debrecen, 2021

Előszó

A tanulmánykötetek egyik elsődleges célja a tudás megosztása, további kérdések és dilemmák felvetése. Mindemellett kiváló lehetőség is, hogy hallgatók és oktatók egyaránt publikálhassák kutatásaik eredményeit.

Jelen kötetünk a már több éves hagyományra visszatekintő „A jog tudománya, a mindennapok joga” konferencia elhangzott előadásait foglalja össze, amely a jogtudomány valamennyi területén kutató hallgatók és oktatók munkásságával és eredményeivel ismerteti meg bennünket. A témák rendkívül aktuálisak, és a joggal szembeni kihívásokat járják körbe, hiszen a katalán nép autonómiájától az EJEB legfrissebb munkajogi döntésein át magyar munkajogi és fegyelmi jogi problémákkal is találkozhatunk. A jelen és a jövő mellett a jogtörténet múltjával is foglalkozik a kötet, mint például II. József büntetőjogi kódexével.

Szerzőink: Ábrók Kamilla, Bak Adrienn, Dr. Batta Júlia Dóra, Dr. Biczó András, Dr. Bodnár András Péter, Bodnár Beáta, Keskin Burak, Csernus Ágnes Orsolya, Handlery Anna, Herdon István, Dr. Kerekes László, Kovács Zsófia Dóra, Poór Péter, Sallai Balázs.

Ezúton is köszönjük valamennyiüknek, hogy tanulmányaikkal és munkájukkal hozzájárultak kötetünk elkészültéhez.

Debrecen, 2021. április 11.

Talabos Dávidné Dr. Lukács Nikolett

Tartalomjegyzék

Ábrók Kamilla: A szabad véleménynyilvánításhoz való jog a munkajogban – az EJEB esetjogának bemutatása	7
Bak Adrienn: A hallgatás ára	18
Dr. Batta Júlia Dóra: A hivatalbóliság elvének szemléletbeli változásai az Alkotmánybíróság és a Kúria joggyakorlatának tükrében	27
Dr. Biczó András: Dichotómikus jelleg II. József 1787-es büntető kódexében és annak egy lehetséges eljárásjogi következménye a magyar büntető joggyakorlatban	37
Bodnár Beáta: A rágalmazás és becsületsértés dekriminalizációja, kitekintéssel Romániára. 53	
Bodnár András Péter: Digitalizáció a büntetőeljárásban – különös tekintettel a nyomozás és a bizonyítás szabályaira.....	63
Burak, Keskin: Globalization of the Legal Procession and Privatization of Law-Making from the perspective of the „Transnational Law” Formulation as proposed by Philip C. Jessup.....	73
Csernus Ágnes Orsolya: Generációs Kölönbségek a munkaerőpiacon.....	81
Handlery Anna: Catalanian Independence in the European and International Context.....	90
Herdon István: Az ellenértékben történő megállapodás hiányának jogkövetkezménye a munkajogban	100
Kerekes László: Az államiság kérdései a XXI. Században	110
Kovács Zsófia Dóra: Uncontested judicial virtues? – The limits of virtue jurisprudence at it's current state	121
Poór Péter: A munka és a magánélet közötti egyensúlyról szóló irányelvre történő jogalapítás az implementációs határidejének letelte előtt.....	130
Sallai Balázs: „A korrupció szobra órála mintáztassék,” avagy a fegyelmi jog diszkrecionális mélységei.....	141

Forrásjegyzék

Felhasznált irodalom:

1. BANKÓ Zoltán – BERKE Gyula – KISS György – SZŐKE Gergely László (2019): Nagykomentár a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvényhez, Wolters Kluwer, Budapest
2. GRÓNAI Éva – KAPÁS Zsolt – PLETTE Richárd (2009): Munkaegészségügy. CompLex kiadó, Budapest
3. HERDON István (2020): Fontos elhatárolás: Távmunka vagy home office jellemezte a járványügyi veszélyhelyzetet? Arsboni
4. JÁNOSI Andrea (2008): A munkához való jog biztosítása a közösségi jogban. Debreceni Jogi Műhely, 2008. II. évfolyam, 1. Szám, Különszám
5. PÁL Lajos (2018): A szerződéses munkahely meghatározása – a „home office” és a távmunka. Munkajog, 2018. 2. szám
6. PRUGBERGER Tamás – NÁDAS György (2014): Európai és magyar összehasonlító munka- és közszolgálati jog. CompLex kiadó, Budapest
7. SIPKA Péter – ZACCARIA Márton Leó (2020): A munka és magánélet közötti egyensúly kialakításának alapvető követelményeiről a 2019/1158 irányelvre figyelemmel. Munkajog 2020. 1. szám
8. VÁRNAY Ernő – PAPP Mónika (2016): Az Európai Unió joga. Wolters Kluwer, Budapest
9. VÖRÖS Imre – HORVÁTHY Balázs (2012): Az európai uniós jogfejlődés irányai a Lisszaboni Szerződés után. HVG-ORAC, Budapest
10. ZACCARIA Márton Leó: Szociálisan védett vagy gazdaságilag veszélyeztetett? Állam- és Jogtudomány, LVIII. Évfolyam, 2017. 3. Szám

Felhasznált internetes források:

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/54/foglalkoztataspolitika>
http://www.ksh.hu/sajtoszoba_kozlemenyek_tajekoztatok_2017_04_07?lang=hu
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017PC0253&from=EN#footnotere3>

Sallai Balázs¹: „A korrupció szobra órála mintázassék,” avagy a fegyelmi jog diszkrecionális mélységei²

Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, IV. évfolyam, jogász szak

Kulcsszavak: *disciplinary liability, history of administrative law, dualism, public service*

Bevezetés

A fegyelmi ügyek iratanyaga gyakran őriz fontos mementókat egy-egy korszak jogi-, társadalmi-, vagy hivatásrendjét illetően, sőt kiolvasható belőlük az adott hivatás szerepfelfogása is.³ Ezeknek az iratoknak a feltárása gyakorta elengedhetetlenül fontos ahhoz, hogy megérthessük a pusztán jogszabályok és individuális normák mögött meghúzódó szociológiai és más, a jogalkalmazást befolyásoló tényezőket. Különösen értékes bázis ez azok számára, akik a dualista közigazgatás mindennapjait, a nagyszámú tisztviselők személyes viszonyait, vagy épp a törvényhatóságok sokszor átpolitizált döntéseit szeretnék közelebből tanulmányozni.

A közigazgatásban dolgozó tisztviselők fegyelmi és büntetőjogi felelőssége, bár számos pontos mutatott korrelációt egymással a polgári korszak jogi szabályozásában, abban a lényeges ismérven azonban mégis eltért, hogy az anyagi jog szerinti szankcionálandó magatartás esetköreit más-más módon határozta meg a jogalkotó. Ez alatt azt kell érteni, hogy míg a hivatali bűncselekmények fogalma a törvényi definícióban foglalt valamennyi konjunktív elem megléte esetén valósulhatott csak meg, addig a fegyelmi vétség két alapvető esetkörének meghatározása a jogszabályi szövegben jóval elvontabb és absztraktabb volt, ami szélesebb körű jogalkalmazói értelmezésre vezethetett.^{4,5}

¹ ORCID-ID: 0000-0002-6897-2872

² Az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-20-2 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával.

³ NAVRATIL Szonja: *A jogász hivatásrendek története Magyarországon (1868/1869-1937)*. ELTE-Eötvös Kiadó, Budapest, 2014. 59.

⁴ HOLTZENDORFF, von Franz: *Rechtslexikon I*. Verlag von Duncker und Humblot, Leipzig, 1875. 97.

⁵ A fegyelmi anyagi jog ilyen jellegű dogmatikai kérdéseiről lásd: SZONTAGH Vilmos: *Fegyelmi jog és diszkreció a jogállamban*. Miskolci Jogászelet, 5. évf. 1929/5. 2-5. A széleskörű mérlegelési lehetőség bevezetésére a közigazgatási fegyelmi jogban (*Disziplinarrecht der Beamter*) jó példa az 1937-es *Reichsdienststrafordnung* megoldása, amely kimondottan nevesítette az opportunitás lehetőségét, ezzel mintegy relativizálva a fegyelmi jog szabályait. BENÁRD Aurél: *A német tisztviselők fegyelmi joga*. Közigazgatástudomány, 4. évf., 1941/1. különszám. 34.

E mostani tanulmány vizsgálódásának köre azonban szűkebb; inkább a fegyelmi alaki jog diszkrecionális jellegét igyekszik górcső alá venni, méghozzá egy, a XX. század első felében indított fegyelmi eljárásom keresztül, amely Debrecen akkori tiszti főügyésze ellen zajlott le.⁶

1. A tiszti ügyészekről

Az eset ismertetése előtt azonban röviden érdemes szólni e tisztségről is. A tiszti ügyészek története - a téma elismert kutatója, Nánási László szerint - az 1500-1600-as évekig nyúlik vissza. Ebből az időszakból már rendelkezésre állnak írásos források a vármegyék érdekében tevékenykedő tisztviselőkről. A tiszti ügyész elnevezést elsőként egy, a máramarosi területről fennmaradt 1641-es keltezésű iratban találjuk meg.⁷ A XVIII. századtól kezdve több vármegye statútuma is foglalkozott a tiszti ügyészek feladatkörével, kötelezettségeivel, jogállásával.⁸ A XVIII. századi törvényhozásban is maradt néhány nyoma annak, hogy a tiszti ügyész intézménye ekkorra már gyökeresen a magyar jogi hagyományok részét képezte. A tiszti ügyészek egyébként - mai szemmel nézve - klasszikus ügyészi feladatokat is elláttak a büntető jogszolgáltatás terén. E feladatok a polgári korszakban - már csak az 1869:IV. törvénycikk következtében is - megszűntek. Maga az intézmény azonban a polgári átalakulást követően is megmaradt. Az 1886:XXI. törvénycikk szerint a tiszti ügyész a vármegye egyik központi tisztviselője volt.⁹ A törvény feladatkörét általánosságban a következőképpen határozta meg: őre a törvényeknek, a törvény erejével bíró szokásoknak, a törvényhatóság szabályrendeletének. Képviseli a törvényhatóságot magánügyeiben (elsősorban a peres eljárásokban),¹⁰ illetve az 1883:XLIV. törvénycikk alapján az adótartozások végrehajtási eljárása során is közre kellett működnie.¹¹ A tiszti ügyész tulajdonképpen a polgári korszakban a törvényhatóság jogtanácsosa volt. Így jogi végzettséggel kellett rendelkeznie, és a törvény azt is meghatározta, hogy úgynevezett „magánügykötést” - jellemzően ügyvédi tevékenységet - folytathat, amennyiben az tiszti ügyészi hivatásával nem összeegyeztethetetlen és hivatalos

⁶ A korabeli fegyelmi eljárások szabályairól általában: SALLAI Balázs: *A törvényhatósági tisztviselők fegyelmi eljárásának lefolytatására jogosult szervek de lege lata et ferenda a XIX. században*. In: KARLOVITZ Tibor János (szerk.): *Jogok és lehetőségek a társadalomban*. International Research Institute, Komárno, 2020. 64-67.

⁷ NÁNÁSI László: *Az ügyészi funkció a rendi kori Magyarországon*. Pro Publico Bono-Magyar Közigazgatás, 5. évf., 2017/4. 227-229.

⁸ NÁNÁSI László: *Ügyészek a rendi Magyarországon*. Jogtörténeti Szemle, 5. évf., 2009/3. 37.

⁹ 1886:XXI. tc. 67. §

¹⁰ 1886:XXI. tc. 70. §

¹¹ 1883:XLIV. tc. 58. §

teendőiben nem akadályozza.¹² A tiszti ügyészek, vagyis a tiszti főügyész és az alá beosztott alügyészek fontos szerepet töltöttek be a tisztviselők ellen indított fegyelmi eljárásokban is. A törvény előírta, hogy a tiszti ügyészi indítvány kötelező eleme a fegyelmi eljárásnak.¹³ Egy ilyen tiszti ügyészi indítványban azt foglalták össze, hogy mit kell az adott tényállás alapján a magatartásról jogi szempontból tudni. Javasolni kellett valamilyen szankció alkalmazását vagy az eljárás megszüntetését, valamint ha bűncselekmény megvalósulása látszott, tájékoztatni kellett az ügyészséget. A másik fontos feladat fegyelmi eljárások során a véleményadás volt. Az eljáró fegyelmi hatóság (a polgármester, alispán vagy a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya) valamely jogi kérdés értelmezése során kérhetett véleményt a tiszti ügyésztől.¹⁴

2. Az Ábrahám-ügy (1903-1904)

2.1. Előzmények

Az ügy Steitz Károly budapesti magántisztviselő 1903 áprilisában kelt feljelentő levelével¹⁵ indult. Steitz igen terjedelmes írása arról számolt be az akkor még épp, hogy hivatalba lépett polgármesternek,¹⁶ Kovács Józsefnek, hogy „már régebben közvetlen tudomása van”¹⁷ Ábrahám László tiszti főügyész szinte felsorolhatatlanul sok hivatali kihágásairól, fegyelmi vétségeiről és bűncselekményeiről, amelyeket a levél hosszasán sorol.¹⁸ A feljelentés igen színes, már-már irodalmi fordulatokkal ecsetelte a tiszti főügyész megkérdőjelezhető magatartását és jellemét:

„Kétségtelenül meggyőződtem arról, hogy az övének korrumpáltabb jellem e föld kerekén már nem létezhetik, másrészt látom, hogy a klikk és érdek párti uralom a tisztújításkor tüntető bizalmat erőszakolt ki számára és abszolút többséget toboroz mellette. Pedig de sok jómódú polgárt tönkre tett ez a köztisztviselőben álló tiszti főügyész úr, s mindnyáját a törvényes jognak szent nevében. De sokakat kiforgatott a vagyonából, jajj volt annak, akinek a vagyonára megfájdult a zsebe. Az ilyeneknek irgalmatlanul ellicitálhatta a hajlékot fejük fölől, az anyaföldet lábuk alól, kezükbe

¹² VARGA Norbert: *A polgári közigazgatás kiépítése felé tett lépések a dualizmus időszakában*. In: RADICS Kálmán (szerk.): *A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyve XXXI*. Debrecen, Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, 2009. 236.

¹³ 1886:XXIII. tc. 5. §

¹⁴ U.o.

¹⁵ Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára (a továbbiakban: MNL-HBML) IV. 1414/ b. 35. d. 1111/1903.

¹⁶ GAZDAG István: *Debreceni polgármesterek*. In: GAZDAG István (szerk.): *A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyve XIX*. Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, Debrecen, 1992. 110.

¹⁷ U.o.

¹⁸ Steitz egy későbbi kijelentése alapján nagyjából 35-40 cselekményről tudott. MNL-HBML IV. 1414/ b. 35. d. 593/1903 melléklete: 1903. X. 31-i jegyzőkönyv

nyomva a koldusbotot. S mindezt törvényes formák között, a jogrend és a közérdek szent nevében, de voltaképp csak ezért, hogy a város pénzével a saját maga tulajdonaként kupeckedhessenek. [...] Nincs a büntető törvénynek az a vagyon biztonságot védő szakasza, amelyen Ábrahám László tisztí főügyész keresztül ne gázolt volna. Botrány és gyalázat, hogy milyen alacsony színvonalra süllyedt ezen emberrel a tisztí főügyész állás és az ügyvédség méltósága biztonsága és tekintélye. [...] Debrecen városához méltó cselekmény lenne, hogy a korrupciónak szobrot emeltesen Ábrahám László tisztí főügyészhez pedig hogy a korrupció szobra órála mintáztassék."¹⁹

Arra nézve, hogy miért éppen ekkorra időzítette vallomását Steitz – hiszen saját bevallása szerint ezen esetekről régen tudomása van –, csupán találgatni tudunk. Valószínűnek tűnik, hogy Ábrahám, aki már az 1870-es évek második felében is tisztí ügyésze volt a városnak és Budapesten ügyvédi irodát tartott fenn,²⁰ ebben az időben bocsájthatta el Steitz Károlyt, aki alkalmazottja volt. Steitz pedig – bár saját bevallása szerint a közérdeket és a város érdekeit szem előtt tartva tette meg e feljelentést –,²¹ valójában inkább a bosszú hajthatta, ugyanis nem sokkal Ábrahám nyugdíjba vonulása előtt írta meg e sorokat. Történt ez nem sokkal azután, hogy Ábrahámot tisztségébe a törvényhatósági bizottság újra megválasztotta.²² Ennek ellenére a hivatalosan megtett panasz alapján nem volt kibúvó, a vizsgálatot le kellett folytatni. Ezzel a feladattal Kovács a később szintén polgármesteri tisztséget betöltő²³ Márk Endre tanácsost bízta meg.²⁴

2.2. A vizsgálat

A vizsgálat 1903 júniusában ért véget, és eredményei az alábbiak voltak:

- 1) Bizonyítékok támasztották alá azt, hogy Ábrahám László segítséget nyújtott egy tönkrement debreceni kereskedőnek abban, hogy az fedezetelvonó magatartással vagyonát kimenthesse az esetleges végrehajtási eljárás alól, mivel nagyobb összeggel tartozott a városnak.
- 2) Egy, a város nevében megkötött nagyobb földterületre vonatkozó szerződés esetében Ábrahám a tulajdonossal jóval magasabb összegben állapodott meg, mint amennyi a terület tényleges értéke volt, mivel a tulajdonos személyes ismerőse volt a tisztí főügyésznek.
- 3) Debrecen szegényebb részein a nehezebb helyzetben lévő emberek az ott található városi telkeken kisebb építményeket emeltek, s ezt a város egyik szabályrendelete kifejezetten

¹⁹ MNL-HBML IV. 1414/b. 35. d. 1111/1903.

²⁰ MNL-HBML IV. 1414/b. 35. d. 593/1903.

²¹ MNL-HBML IV. 1414/b. 35. d. 1111/1903.

²² U.o.

²³ GAZDAG: i. m. 111.

²⁴ MNL-HBML IV. 1414/b. 35. d. 270/1903.

tilalmazta. A város ellenben nem kívánta lebontani ezen viskókat, és ezzel az ott lakókat még nehezebb helyzetbe hozni, hanem mindegyikükkel megállapodást kötött arról, hogy amennyiben a szükség megköveteli, a telkekről a házakat a város elbonttathatja, illetve meghatározott összegeket kellett fizetni a lakóknak a város javára egyfajta névleges bérleti díjként. Ezen összegek beszedéséért Ábrahám László volt a felelős, s ő ezeket a díjakat minden félévben jóval a megadott határidő előtt be is szedte és határidőre azokkal mindig el is számolt. A közbeeső időben azonban a pénzt tőzsdén kockáztatta, s a hasznot megtartotta.

4) Ezenkívül gyakran szedett be jogtalanul kamat pótlékot eljárási díjat illetve illetékeket is. Debrecen város nevében egyik ilyen üzeme volt az, hogy a város felé tartozó személyek elárverezett ingatlanjai után – minthogy az árverezést a tisztí ügyész bonyolította le – kétszeresen szedte be az eljárás illetékét: egyszer attól akinek az ingatlanát elárverezték, másszor pedig attól, aki azt megvásárolta. Még olyan eset is előfordult, hogy hibázott. Egyszer ugyanis egy visszafizetett kölcsön összegét, amely természetesen a várost illette meg, tőzsdéztette és nem rögtön fizette be a házipénztárba. Azonban a város javára bejegyzett jelzálogjogot elfelejtette a telekkönyvből töröltetni és ezt a korábbi adós jelezte is felé. Ábrahám a telekkönyvi eljárások lassúságára hivatkozott majd pedig sietett kapcsolatai révén minél gyorsabban töröltetni a zálogjogot.²⁵

2.3. A fegyelmi eljárás

A vizsgálat során feltárt cselekmények – tehát a Steitz által említetteknél jóval kevesebb ügylet – miatt indult meg az eljárás, amelynek lefolytatására a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya volt jogosítva elsőfokon.²⁶ A procedura folyamán számtalan tanút hallgattak meg az ügyben. Ezek a vallomások többségében a tisztí ügyész vétkessége felé billentették a mérleg nyelvét. Steitz Károly vallomása kiemelkedően érdekes aspektusa az ügynek. Ő ugyanis arra panaszkodott, hogy Magoss György – aki az eljárás időtartamára felfüggesztett Ábrahám helyetteseként a tisztí ügyészi teendőket ellátta – megtagadta azon kérelmét, hogy a tisztí ügyészi mutatókönyveket tanulmányozhassa, s ezzel azokról kiszűrhesse a releváns mozzanatokat egy-egy cselekményről.²⁷ Magoss ezt arra hivatkozva tagadta meg, hogy e mutatók nem nyilvánosak, s „nem szolgáltatathatók ki magánembereknek arra a célra, hogy

²⁵ V.ö.: MNL-HBML IV. 1414/b. 35. d. 270-297/1903.

²⁶ PAPP László: *Az önkormányzatiság vázlatos áttekintése, különös tekintettel a hosszú 19. század alkotmányos megoldásaira*. De iurisprudentia et iure publico: jog- és politikatudományi folyóirat, 6. évf., 2012/1-2. 7-8.

²⁷ MNL-HBML IV. 1414/b. 35. d. 593/1903 melléklete: 1903. X. 31-i jegyzőkönyv

azokból kombináljon össze fegyelmi eseteket.”²⁸ E vallomásból derült ki az is, hogy Steitzet a feljelentés után Ábrahám lakásán felkereste (1903. május 1.) és a feljelentés visszavonásáért cserébe pénzt, illetve a Magyar Földhitel Intézetnél egy állást ajánlott fel neki.²⁹

Mint már fentebb is említésre került, a tiszti ügyészi indítvány az eljárás immanens részét képezte az eljárásnak, egyfajta „vádiratként” funkcionálva. A gyakorlatban egyébként szembetűnően sok a levéltári források között az olyan véghatározatok száma, amelyek gyakran szó szerint átvették az indítvány szövegét.³⁰ Nem történt másképp ebben az ügyben sem: Magoss György tiszti alügyész véleménye³¹ az volt, hogy a fegyelmi vétségek tekintetében nem szükséges állást foglalni, mivel előbb a vagyoni felelősség kérdésében lenne szükséges dönteni.³² Ezzel a tiszti alügyész felettese számára tulajdonképpen egérutat biztosított, mivel az eljárást megszüntető ok volt az, ha a tisztviselő lemond állásáról és megtéríti az okozott kárt. Ábrahám pontosan ezt tette: a vagyoni felelősség fennálltát kimondó határozatban megállapított összeget a város javára megfizette, állásáról és további nyugdíjigényéről lemondott,³³ így a fegyelmi eljárást ellene megszüntették.³⁴

3. Konklúziók

Ez az ügy a korabeli fegyelmi alaki jog több vitatható pontjára is rámutat, s szemlélteti azt is, hogy az ekkor hatályos jogszabály (1886:XXIII. törvénycikk) kidolgozatlansága milyen széles értelmezési tartományt biztosított a jogalkalmazók számára.

Elsőként megállapítható az, hogy a törvény hiátusa révén nem rendeződött a „ki őrzi az őröket” helyzet,³⁵ vagyis kinek volt hatásköre az indítványt benyújtani a tiszti főügyész ellen. A probléma orvoslása látszólag egyszerű; ahogyan a most tárgyalt esetben is történt, a főügyész helyettese, a tiszti alügyész járhatott el. Itt azonban az elvárt pártatlanság nem igazán érvényesült, hiszen a felettese ellen eljáró alügyész pozíciója igen kiszolgáltatott volt, így indítványának befolyástól mentes volta is megkérdőjelezhető. Ha ugyanis a főügyész

²⁸ MNL-HBML IV. 1414/b. 35. d. 359/1903

²⁹ MNL-HBML IV. 1414/b. 35. d. 593/1903 melléklete: 1903. X. 31-i jegyzőkönyv

³⁰ SALLAI Balázs: *Jog(történet) és nyelv: a közigazgatási fegyelmi jog „büntetőjogiasodásának” nyelvi aspektusai a levéltári forrásokban*. Magyar Jogi Nyelv, 4. évf. 2020/2. 4.

³¹ MNL-HBML IV. 1414/b. 35. d. 387/1904 KB

³² E felelősség megállapítása nem a fegyelmi választmány, hanem a törvényhatósági közgyűlés kompetenciájába tartozott az 1870: XLII. tc. 74. §-a alapján.

³³ MNL-HBML IV. 1414/b. 35. d. 11048/1904

³⁴ MNL-HBML IV. 1414/b. 35. d. 457/1904 KB

³⁵ Hasonló, nem egyértelmű esetek nem csak a közigazgatási fegyelmi felelősség körében, de a bírák fegyelmi szabályozásakor is előfordultak. V.ö.: PAPP László: *A bírák fegyelmi felelőssége a polgári korban*. Kézirat, 1.

vétkessége mellett érvelt volna, s ennek ellenére felmentő határozat született volna, akkor bizonytalanná vált volna pozíciója. A tiszti főügyészek szempontjából pedig szintén csapdát rejtett e joghézag, hiszen egy esetlegesen ambiciózus alügyész az ilyen eljárást felhasználva képes lehetett volna „megszabadulni” felettesétől, vagy esetleg pont a kollegialitás zárta volna ki az elfogulatlan indítvány megtételét. E hiátus megszüntetésére egészen 1929-ig kellett várni. Az 1929:XXX. törvénycikk ugyanis az összeférhetlenségi szabályok keretében az ilyen eljárást egyszerűen más törvényhatóság illetékességi körébe utalta.³⁶

Másrészről jól látható az is, hogy mennyire diszkrecionális jogkör volt a lemondás elfogadása mint eljárást megszüntető ok, illetve a bűnvádi feljelentés megtétele fegyelmi ügy során. Az előbbi tekintetében ugyanis a törvény a tisztviselő felett álló hivatali főnök mérlegelésére bízta azt, hogy kívánja-e az eljárás lefolytatását a lemondás ellenére, vagy sem.³⁷ Az utóbbi esetben az ügyben eljáró tiszti ügyésznek kellett bűnvádi feljelentést tenni a királyi ügyészség felé akkor, ha meggyőződése szerint a fegyelmi vétség egyszersmind valamely bűncselekmény törvényi tényállását is kimeríti.³⁸ A jelen esetben nem tudunk arról, hogy történt volna ilyen feljelentés, ami már csak a vagyoni felelősséget megállapító határozatban foglalt összeg ismeretében is, meglepő.³⁹

Abstract

„The statue of corruption should be modelled on him”- or the discretionary depths of disciplinary law

This paper aims to provide a picture about the Hungarian disciplinary law in the 19th century via a real disciplinary case from 1904. This procedure was carried out against one of Debrecen's high-ranking official (László Ábrahám) and the archives of this proceeding can show several problems and law-making errors of the regulation on the disciplinary liability of officials in the public service, for example the inadequate procedural rules, inconsequent disciplinary powers and the too much freedom of law-enforcers in interpretation of acts (discretion). From a sociological point of view we can gain insight into the *praxis* of

³⁶ 1929:XXX.tc. 78. § (1) bek. 2. p. és 83. § (2) bek.

³⁷ 1886:XXIII. tc. 1. § (2) bek.

³⁸ 1886:XXIII. tc. 16. §

³⁹ Ez ugyanis mindent összeszámítva 150.200 koronát tett ki, aminek mai (2020) értéke kb. 300 millió forint. (Az átszámítást az artortenet.hu indexe alapján végeztem- a szerző)

administrative organization of Dualism (e. g. politicised nature of some disciplinary decisions) too.

Felhasznált források:

1. BENÁRD Aurél (1941): A német tisztviselők fegyelmi joga. Közigazgatástudomány, 4. évf., 1941/ különszám. 33-46.
2. GAZDAG István (1992): Debreceni polgármesterek. In: GAZDAG István (szerk.): A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyve XIX. Debrecen, Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, 103-122.
3. HOLTZENDORFF, von Franz (1875): Rechtslexikon I. Verlag von Duncker und Humblot, Leipzig
4. Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú- Bihar Megyei Levéltára IV. 1414/ b. 35. doboz iratanyaga
5. NÁNÁSI László (2017): Az ügyészi funkció a rendi kori Magyarországon. Pro Publico Bono- Magyar Közigazgatás, 5. évf., 2017/4. 222-236.
6. NÁNÁSI László (2009): Ügyészek a rendi Magyarországon. Jogtörténeti Szemle, 5. évf., 2009/3. 34-41.
7. NAVRATIL Szonja (2014): A jogász hivatásrendek története Magyarországon (1868/1869-1937). ELTE-Eötvös Kiadó, Budapest
8. PAPP László: A bírák fegyelmi felelőssége a polgári korban. Kézirat.
9. PAPP László (2012): Az önkormányzatiság vázlatos áttekintése, különös tekintettel a hosszú 19. század alkotmányos megoldásaira. De iurisprudentia et iure publico: jog- és politikatudományi folyóirat, 6. évf., 2012/1-2. 1-11.
10. SALLAI Balázs (2020): A törvényhatósági tisztviselők fegyelmi eljárásának lefolytatására jogosult szervek de lege lata et ferenda a XIX. században. In: KARLOVITZ Tibor János (szerk.): Jogok és lehetőségek a társadalomban. International Research Institute, Komárno, 57-74.
11. SALLAI Balázs (2020): Jog(történet) és nyelv: a közigazgatási fegyelmi jog „büntetőjogiasodásának” nyelvi aspektusai a levéltári forrásokban. Magyar Jogi Nyelv, 4. évf. 2020/2. 1-7.

12. SZONTAGH Vilmos (1929): Fegyelmi jog és diszkréció a jogállamban. Miskolci Jogászélet, 5. évf. 1929/5. 2-5.
13. VARGA Norbert (2009): A polgári közigazgatás kiépítése felé tett lépések a dualizmus időszakában. In: RADICS Kálmán (szerk.): A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyve XXXI. Debrecen, Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, 227-250.

Sallai Balázs (jogtörténet)

1.

Sallai, Balázs

A bürokráciáról – újra

PRO PUBLICO BONO: MAGYAR KÖZIGAZGATÁS; A NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM KÖZIGAZGATÁS-TUDOMÁNYI SZAKMAI FOLYÓIRATA 10 : 2 pp. 60-80. , 21 p. (2022)

DOI REAL Teljes dokumentum

Közlemény:33067119 Nyilvános Forrás Idéző Folyóiratcikk (Szakcikk) Tudományos

2.

Sallai, Balázs

Főispán, vármegye, demokrácia: egy fogalomzavar margójára (Iti blog) (2022)

Egyéb URL

Közlemény:32919340 Nyilvános Forrás Idéző Egyéb (Nem besorolt) Tudományos

3.

Balogh, Judit ; Sallai, Balázs

Az árvaszéki igazgatás történeti vázlata és debreceni gyakorlata

In: Margittay-Mészáros, Árpád (szerk.) ÜNNEPI TANULMÁNYOK SISKÁ KATALIN 60.

SZÜLETÉSNAPJÁNAK TISZTELETÉRE - VIGINTI QUINQUE ANNI IN MINISTERIO UNIVERSITATIS ET IURISPRUDENTIAE

Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar (2021) 592 p. pp. 101-122. , 21 p.

Közlemény:32546537 Nyilvános Forrás Idéző Könyvrészlet (Szaktanulmány) Tudományos

4.

Sallai, Balázs

Fekete Balázs: Az európai alkotmánypreambulum. Összehasonlító és elméleti perspektívák (Budapest: ELTE Eötvös 2019) 165.

ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNY 62 : 3 pp. 127-131. , 5 p. (2021)

DOI REAL Teljes dokumentum

Közlemény:32481481 Nyilvános Forrás Idéző Folyóiratcikk (Recenzió/kritika) Tudományos

5.

Sallai, Balázs

"A korrupció szobra órála mintáztassék," avagy a fegyelmi jog diszkrecionális mélységei

In: Siska, Katalin; Talabos, Dávidné Lukács Nikolett (szerk.) A jog tudománya, a mindennapok joga V.

Debrecen, Magyarország : DE ÁJK Praetor Szakkollégium (2021) pp. 141-149. , 9 p.

Közlemény:32186153 Nyilvános Forrás Idéző Egyéb konferenciaközlemény

(Konferenciaközlemény) Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 1 | Független: 1 | Független: 0 | Nem jelölt: 0

6.

Sallai, Balázs

„Cikornyásan terjengős, nagyképűen homályos” – Reformtörekvések a magyar hivatalnoki nyelvhasználat javítására a 20. század első felében

MAGYAR JOGI NYELV 1 pp. 1-8. , 8 p. (2021)

Egyéb URL

Közlemény:32125127 Nyilvános Forrás Idéző Folyóiratcikk (Szakcikk) Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 3 | Független: 1 | Függő: 2 | Nem jelölt: 0 | DOI jelölt: 1

7.

Sallai, Balázs

A törvényhatósági tisztviselők fegyelmi eljárásának lefolytatására jogosult szervek de lege lata et ferenda a XIX. században

In: Karlovitz, János Tibor (szerk.) Jogok és lehetőségek a társadalomban

Komárno, Szlovákia : International Research Institute (2020) 280 p. pp. 57-74. , 18 p.

Egyéb URL

Közlemény:31840146 Nyilvános Forrás Idéző Könyvrészlet (Könyvfejezet) Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 2 | Független: 2 | Függő: 0 | Nem jelölt: 0

8.

Sallai, Balázs

Jog(történet) és nyelv: a közigazgatási fegyelmi jog „büntetőjogiasodásának” nyelvi aspektusai a levéltári forrásokban

MAGYAR JOGI NYELV 2 pp. 1-7. , 7 p. (2020)

Egyéb URL Teljes dokumentum

Közlemény:31832138 Nyilvános Forrás Idéző Folyóiratcikk (Szakcikk) Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 3 | Független: 1 | Függő: 2 | Nem jelölt: 0

9.

Sallai, Balázs

Adalékok a törvényhatósági tisztviselők büntetőjogi és fegyelmi felelősségéhez a polgári kori szabályozásban. A büntetőjogi és fegyelmi felelősség elhatárolási kérdései

In: "Szűcs, Lászlóné Siska Katalin"; "Talabos, Dávidné Lukács Nikolett" (szerk.) Tudományos

Diákest, Tanulmánykötet VII.

Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2020) pp. 132-146. , 15 p.

Közlemény:31683414 Nyilvános Forrás Idéző Könyvrészlet (Szaktanulmány) Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 3 | Független: 2 | Függő: 1 | Nem jelölt: 0

10.

Sallai, Balázs

A közzolgálati fegyelmi felelősség kezdetei a polgári kori Magyarországon

RÉGIÓKUTATÁS SZEMLE 1 pp. 59-66. , 8 p. (2020)

DOI

Közlemény:31665319 Nyilvános Forrás Folyóiratcikk (Szakcikk) Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 5 | Független: 3 | Függő: 2 | Nem jelölt: 0 | DOI jelölt: 1

11.

Sallai, Balázs

Törvény egy Straf-colonia részére? Az 1876. évi VII. törvénycikk a jogalkotás és a debreceni jogalkalmazás tükrében

In: Dr. Szűcs, Lászlóné Dr. Siska Katalin; Talabos, Dávidné Dr. Lukács Nikolett (szerk.) A jog tudománya, a mindennapok joga IV. konferenciakötet

Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2019) 312 p. pp. 249-261. , 12 p.

Közlemény:31683444 Nyilvános Forrás Idéző Egyéb konferenciaközlemény

(Konferenciaközlemény) Tudományos

Nyilvános idéző összesen: 2 | Független: 1 | Függő: 1 | Nem jelölt: 0